

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایمن سازی مناطق تحت حفاظت در برابر تخیرات جهانی

دروس کلیدی برگرفته از یافته‌های بررسی‌های موردی و ایستگاه‌های آموزشی میدانی در

مناطق تحت حفاظت

تنظیم کنندگان: پیتروندی و میناپس

گزارشی از پروژه بوم‌سازگان‌ها، مناطق تحت حفاظت و مردم

مترجمان:

سید حامد میر کریمی

سپیده سعیدی

مرضیه رضاپور

شابک	:	978-622-6212-04-5
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۵۲۵۲۸۴
عنوان و نام پدیدآور	:	ایمن سازی مناطق تحت حفاظت در برابر تغییرات جهانی: دروس کلیدی برگرفته از یافته های بررسی های موردی و ایستگاه های آموزشی میدانی در مناطق تحت حفاظت/ [تهیه ای، یوسی.ان. کمیسیون پارک های ملی و مناطق حفاظت شده]: تنظیم کنندگان [صحیح: ویراستاران] پیتر شادی و مینا ایپس: مترجمان سیدحامد میرکریمی، سپیده سعیدی، مرضیه رضایپور.
مشخصات نشر	:	گرگان: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۸۸ص.
پادداشت	:	عنوان اصلی: Securing protected areas in the face of global change key lessons learned from case studies and field learning sites in protected areas
عنوان دیگر	:	دروس کلیدی برگرفته از یافته های بررسی های موردی و ایستگاه های آموزشی میدانی در مناطق تحت حفاظت.
موضوع	:	مناطق تحت حفاظت -- مدیریت
موضوع	:	Protected areas -- Management
رده بندی دیویی	:	۷۲/۳۳۲
رده بندی کنگره	:	د ۴۲، سالف ۹ ۱۳۹۷
شناسه افزوده	:	شادی، پیتر، ویراستار Shadie, Peter
شناسه افزوده	:	ایپس، مینا، ویراستار Epps, Minna
شناسه افزوده	:	سایدی، مرید، مترجم ۱۳۶۸
شناسه افزوده	:	میرکریمی، سیدحامد، مترجم ۱۳۳۷
شناسه افزوده	:	رضایپور، مرضیه، مترجم ۱۳۶۵
شناسه افزوده	:	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان
شناسه افزوده	:	آی.یوسی.ان. کمیسیون پارک های ملی و مناطق تحت حفاظت
شناسه افزوده	:	IUCN Commission on National Parks and Protected Areas
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

نام کتاب: ایمن سازی مناطق تحت حفاظت در برابر تغییرات جهانی

مترجمان: سیدحامد میرکریمی - سپیده سعیدی - مرضیه رضایپور

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

نوبت چاپ: اول

مشخصات ظاهری: ۸۸ ص

قیمت: ۱۹۰۰۰ تومان

سال نشر: ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰ نسخه به همراه نسخه آنلاین

شماره شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۱۲-۰۴-۵

چاپ: نوروزی ۰۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

امور توزیع و فروش: گرگان، میدان بسیج، پردیس جدید، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، مرکز

نشر کد پستی: ۱۵۷۳۹-۴۹۱۳۸؛ تلفن و نمابر: ۰۱۷۳۲۴۳۷۶۱۳

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱
تشکر و قدردانی	۴
مقدمه	۵
مناطق تحت حفاظت	۵
مقابله با تغییرات سریع جهانی. عوامل تغییرات جهانی و اثر آنها بر مدیریت مناطق تحت حفاظت	۷
پروژه بوم‌سازگان‌های مناطق تحت حفاظت و مردم	۹
مدیریت دانش و تبادل اطلاعات	۱۲
ایستگاه‌های تحقیقات میدانی	۱۴
پارک ملی Korup، پارک ملی Waza و ذخیره گاه - یانت حش Dja در حوزه رودخانه کنگو، کامرون	۱۴
مناطق تحت حفاظت، کاستاریکا	۲۰
ذخیره گاه زیست کره Yasuni، اکوادور	۲۴
جزیره Apo و پناهگاه حیات وحش Dauin، فیلیپین	۲۷
Socotra، یمن	۳۱
پارک ملی Kruger، آفریقای جنوبی	۳۵
منظره طبیعی Teai Arc، نپال	۴۳
مرداب Zapata، کوبا	۴۶
مطالعات موردی	۵۰

همکاری بین بخش خصوصی و حفاظت از منابع طبیعی: پروژه جامعه و طبیعت Nogal،	
کاستاریکا.....	۵۰
ایجاد و توسعه مناطق تحت حفاظت فرامرزی، آفریقای جنوبی.....	۵۴
اثرات تغییرات اقلیمی و آلودگی در ذخیره گاه طبیعی Barsakelmes، قزاقستان.....	۵۸
تأثیر چرای دام بر یک گونه مهاجم، ذخیره گاه حیات وحش Koshi Tappu، نپال.....	۶۱
شهرنشینی و مناطق تحت حفاظت: فرصت‌ها و چالش‌های جهانی.....	۶۴
درآمدهای زیست‌بستی و تهاجم گیاهی: پارک ملی Chitwan، نپال.....	۶۸
حفاظت از محیط زیست - تمرکززدایی بر مبنای جامعه، هندوستان.....	۷۲
نتیجه‌گیری.....	۷۶
اطلاعات بیشتر.....	۷۸

پیشگفتار

ثابت شده است که مناطق بحر - نظیر ابزاری مؤثر برای حفظ تنوع گونه‌های حیات در کره زمین هستند. با این حال حفظ تنوع زیستی، حتی در مناطق تحت حفاظت، مأموریتی چالش‌برانگیز برای اغلب کشورهای دنیا است، زیرا تهدیدها و شاخص‌های کمی بر ارزش‌های این مناطق ویژه تأثیرگذار هستند. کشورهای در حال توسعه به‌طور ویژه با تقاضای بیشتری برای بهداشت عمومی، تغذیه، تهیه مسکن، آموزش و امنیت روبرو هستند، همه این موارد مربوط به محدودیت منابع است. جوامع محلی در حال از دست دادن دسترسی به منابع طبیعی بوده و نمی‌توانند آن‌ها را و خدمات تولیدشده در این مناطق بهره‌مند گردند. در رأس تمام این چالش‌ها، جهان در حال مواجهه با تغییرات اقلیمی و سطح آب دریاها، افزایش گونه‌های مهاجم و تکه‌تکه شدن جنگل‌هاست. بشر متقاضی میزان بیشتری از غذا و فیبر است، در حالیکه الگوهای سکونتگاه‌های انسانی مرزهای مناطق تحت حفاظت را تحت فشار قرار می‌دهد. سیاست‌های بنیادین جدید، مانند تمرکززدایی از مدیریت منابع، مستلزم برقراری قوانین اجتماعی جدید در میان جوامع و مراکز دولتی است. تمام این "عوامل تغییرات جهانی"، سبب افزایش عدم قطعیت در خصوص سرنوشت تنوع زیستی و کالاها و خدمات ضروری بوم‌سازگان‌ها که توسط مناطق تحت حفاظت تأمین می‌گردند، شده است.

در حال حاضر، ۱۲ درصد از سطح خشکی کره زمین به‌طور رسمی حفاظت می‌شوند که این درصد قابل توجه است. دنیا حرکتی به سمت مفهوم مدیریت مناطق تحت حفاظت در پهنه جهانی داشته است، به شکلی که تنها در طی ۴۰ سال گذشته وسعت مناطق تحت حفاظت از اندازه‌ای برابر کشور انگلستان به‌اندازه‌ای برابر وسعت کشور آفریقای جنوبی افزایش یافته است. اگرچه حفظ مناطق و ارزش آن برای جوامع و منابع طبیعی، ایده جدیدی نیست ولی مفهوم مدرن منطقه تحت حفاظت معمولاً به تأسیس پارک

ملی یلواستون آمریکا در سال ۱۸۷۲ نسبت داده می‌شود. به‌طور سنتی پارک‌های ملی، منطقه‌ای وسیع و اغلب غیرمسکونی هستند که به خاطر کیفیت مناظر و محیط طبیعی خود احداث شده‌اند. در حال حاضر، اشکال بسیاری از مناطق تحت حفاظت برای پوشش ذخایر خصوصی و مناطق تحت حفاظت انجمن‌منا پدیدار شده‌اند که اغلب توسط جوامع بومی تأسیس شده‌اند. با وجود رشد یکپارچه مناطق تحت حفاظت، بسیاری از این مناطق با میزان رو به رشدی از تنش‌های زیستی - فیزیکی، اجتماعی - اقتصادی و تغییرات بنیادین اقلیمی مواجه هستند. این تغییرات اجتناب‌ناپذیر هستند و برای مدیران مناطق تحت حفاظت هم دارای نکات منفی بوده و هم ایده‌های جدیدی را سبب می‌شوند. مدیران و برنامه‌ریزان مناطق تحت حفاظت برای اطمینان از کفایت میزان حفاظت از تنوع زیستی جهان و حفظ ارزش‌ها (طبیعی)، ملزم به انطباق با عوامل تغییرات جهانی هستند. برای انجام این کار، مدیران نیازمند اطلاعات بهتری از تغییرات جهانی و درک اثر آن بر حوزه تحت مدیریت خود هستند. آن‌ها باید تأثیر روند تغییرات جهانی را به‌خوبی درک، پیش‌بینی و ارزیابی کنند، سپس با آن انطباق پیدا کرده و برای مقابله با آن‌ها راه‌حل‌ها و نگرش‌های ابتکاری را بکار گیرند.

پروژه بوم‌سازگان‌ها، مناطق تحت حفاظت (EPP)، با پشتیبانی از مدیران مناطق تحت حفاظت برای تغییر راهبردها، مقررات و روش‌های مقابله با تغییرات جهانی، پاسخی به چالش‌های فوق است. پروژه EPP شامل بخش‌های متنوعی شامل: گروه‌های کاری متخصصین فنی، بررسی‌های موردی، کارگاه‌های جهانی و محلی، مراکز تحقیقات میدانی و ایجاد شبکه آموزش مناطق تحت حفاظت (PALNet) است. PALNet یک شبکه مبتنی بر سامانه است (به آدرس www.palnets.org مراجعه کنید) که در آن مدیران و انجمن‌ها به‌طور فعال با گزینه‌های مبتکرانه و خلاقانه برای پیدا کردن پاسخ‌ها و فرصت‌های پیش‌آمده مربوط به تغییرات جهانی آشنا می‌شوند.

تحقیقات انجام‌شده در هر یک از مراکز تحقیقات میدانی در ارتباط با عوامل تغییر مناطق تحت حفاظت هستند. ۹ مرکز تحقیقات میدانی در کشورهای کامرون، کاستاریکا، کوبا، اکوادور، نپال، آفریقای جنوبی، فیلیپین و یمن واقع شده‌اند. درس‌آموخته‌ها از این مراکز با یکدیگر ترکیب شده و در قالب‌های مختلفی مستندسازی می‌شوند و سپس بر روی شبکه PALNet قرار می‌گیرند. هر مرکز تحقیقات میدانی به‌طور شفاف واکنش‌های مدیریت منطقه تحت حفاظت را نسبت به تأثیر تغییرات جهانی در یک دوره زمانی معین مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. نتایج حاصله با نتایج هفت بررسی موردی دیگر تکمیل می‌شوند تا میزان درک افراد را در رابطه با روش‌ها و تجربیات صورت گرفته برای روبرو شدن با تغییرات توسعه دهد. ترکیب و تفسیر درس‌آموخته‌ها به‌طور مختصر، آموخته‌های همه مراکز تحقیقات میدانی و بررسی‌های

ایمن‌سازی مناطق تحت حفاظت در برابر تغییرات جهانی ۳

موردی را خلاصه می‌کند. این کار به افراد اجازه بررسی کلی نتایج حاصله از پروژه EPP را داده و خوانندگان را به بررسی دقیق‌تر حوزه مورد علاقه خود دعوت می‌کند.

تفسیر تحقیقات قبلی صورت گرفته در خصوص تغییرات جهانی "حفاظت از مناطق تحت حفاظت در برابر تغییرات جهانی" انجام شده است که تغییرات جهانی را به صورت کلی تر از آنچه تنها مناطق تحت حفاظت را تحت تأثیر قرار می‌دهند، بررسی کردند. این اقدامات به تأثیر پروژه EPP انجام شده در کارگاه‌های آموزشی برای پنجمین کنگره جهانی پارک‌ها IUCN در سال ۲۰۰۳ و به رهیافت‌ها و اقدامات کمیسیون جهانی مناطق تحت حفاظت (WCPA) و عهدنامه تنوع زیستی (CBD)، مربوط است.

تنها از طریق اشتراک آموخته‌ها و تکامل ایده‌ها است که می‌توان خود را برای مواجهه با تأثیر تغییرات سریع جهانی تأثیرگذار بر مناطق تحت حفاظت و ذخایر ارزشمندی که این مناطق برای تمامی ابناء بشر حفاظت می‌کنند، آماده کرد.

پیتر شدی، مسئول هماهنگی

برنامه مناطق تحت حفاظت IUCN در منطقه آسیا